

Людська гідність і права людини

Валентина Хмель

Урок надає можливість дізнатися про основні цінності, що лежать в основі прав людини та дозволить зрозуміти, чому захист прав людини важливий для кожного з нас. Матеріал створено в рамках конкурсу розробок у 2020 році.

Мета:

дати уявлення про основні цінності, що лежать в основі прав людини та документи, які захищають права людини на державному та міжнародному рівні.

Очікувані результати:

після заняття учні зможуть:

- пояснювати зміст понять: "людська гідність", "свобода", "права і свободи людини", "дискримінація";
- робити висновки про важливість нормативного закріплення прав людини на державному та міжнародному рівнях;
- розуміти, які загальнолюдські цінності відображені у правах людини та чому важливо їх захищати;
- розуміти, що світоглядне дотримання загальнолюдських цінностей є основою для успішного втілення нормативно-правових актів щодо захисту прав людини;
- порівнювати поняття "особиста гідність" та "людська гідність";
- висловлювати власну позицію щодо важливості захисту прав людини для кожного з нас.

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок.

Необхідні матеріали:

планшети або смартфони з доступом до інтернету для роботи з віртуальною виставкою, роздруківки, Указ Президента України №872/2014 "Про День Гідності і Свободи" від 13.11.2014, витяги з Конвенції прав дитини, Загальної декларації прав людини, Розділу II Конституції України.

План заходу

Крок 1. Вступ

Зробіть невеликий вступ: *Нова Україна, яка здобула незалежність на зламі століть, проголосила, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються як найвища соціальна цінність. Права людини необхідні для того, щоб дозволити кожному жити з гідністю.*

Далі попросіть учнів записати власні думки, чому гідність це важливо. Якщо можливо, попросіть учнів викласти свої ідеї на окремих аркушах паперу, які можна вивішувати на стіні.

Крок 2. Робота з термінами "гідність", "права і свободи людини", "дискримінація"

Опрацюйте терміни "гідність", "права і свободи людини", "дискримінація" за допомогою методу "Асоціативний куц". Під час обговорення з'ясуйте, чим людська гідність відрізняється від особистої і яким чином людська гідність стосується прав людини.

Крок 3. Робота з Указом Президента України "Про День Гідності і Свободи"

Розпочніть з того, що, відповідно до указу Президента України №872/2014 "Про День Гідності і Свободи" від 13.11.2014 (додаток 1), цю пам'ятну дату впроваджено "з метою утвердження в Україні ідеалів свободи і демократії, збереження та донесення до сучасного і майбутніх поколінь об'єктивної інформації про доленосні події в Україні на початку XXI століття".

Далі обговоріть з учнями наступні запитання.

Запитання до учнів:

- У зв'язку з якими подіями в Україні була запроваджена ця пам'ятна дата?
- Як ви розумієте зміст і значення Дня Гідності і Свободи для громадян України?
- Що, крім призначення офіційного дня, потрібно зробити громадянам та державі, щоб зберегти пам'ять про події Революції Гідності?
- Що, на вашу думку, потрібно зробити, щоб у свідомості людини та суспільному житті запанували цінності гідності та свободи?

Крок 4. Робота з віртуальною виставкою

Об'єднайте учнів у три групи. Запропонуйте їм відвідати віртуальну виставку і поглянути на події, які вона висвітлює, крізь призму нормативно-правових актів, які стосуються прав людини. Наголосіть на тому, що на час подій війни зазначених нормативно-правових актів не існувало; більше того, їх було ухвалено, зокрема, через ті події. Учні отримують витяги документів (додатки 2-4), оглядають виставку і позначають історичні або сучасні приклади порушень прав людини та статті, які цих порушень стосуються.

I-ша група працює з витягами із Загальної декларації прав людини і визначає, які права, що зазначені в документі, були порушені.

II-га група працює з витягами із Конвенції про права дитини і визначає, які права дітей були порушені.

III-тя група працює з II Розділом Конституції України і визначає, які права були порушені.

Завершивши роботу, групи повідомляють результати. Підбиваючи підсумок, обговоріть відповіді на запитання нижче. Зокрема, наголосіть, що світоглядне дотримання загальнолюдських цінностей є основою для успішного втілення нормативно-правових актів щодо захисту прав людини.

Зверніть увагу: Якщо у Вас мало часу, або Вам видається, що робота з усіма матеріалами виставки буде для учнів занадто складною, розподіліть між ними розділи виставки тематично (напр.: війна, вшанування пам'яті у радянський час, сучасність) чи хронологічно (напр.: 1941-46, 1950-1989, 1991-2016).

Запитання до учнів:

- Які приклади порушень прав людини ви знайшли?
- Чому, на вашу думку, це стало можливим?
- Яким чином прийняття документів мало вирішити проблеми? Чи це у повній мірі вдалося?
- Наскільки проблема актуальна сьогодні?

Крок 5. Робота зі статистичними даними

Ознайомте учнів з даними дослідження "Топ-10 ознак, за якими найчастіше дискримінують людей в Україні" (додаток 5). Обговоріть, які висновки можна зробити за результатами дослідження?

Потім обговоріть запитання нижче.

Запитання до учнів:

- Подумайте, чи стикались ви (або ваші друзі чи знайомі) у своєму житті з випадками дискримінації за будь-якою ознакою?
- Які соціальні групи у вашій громаді, є сьогодні найбільш вразливими до дискримінації? Поясніть, чому ви так вважаєте?

Крок 6. Підбиття підсумків

Попросіть учнів скласти слогани на основі того, що вони дізналися та зрозуміли під час заняття (наприклад: "Я - людина і маю почуття людської гідності", "Ми з тобою особливі", "Я поважаю вашу гідність", "Я проти дискримінації" тощо).

Запропонуйте їм організувати флешмоб: *Підготуйте слогани-фрази на аркушах А4. Зробіть своє фото з однією з фраз на роздрукованих аркушах А4. Розмістіть це фото на своїй сторінці у соціальних мережах із поясненням мети флешмобу та проханням підтримати вашу активну позицію.*

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА № 872.2014 ВІД 13.11.2014 ПРО ДЕНЬ ГІДНОСТІ ТА СВОБОДИ

Посилання:

https://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82/type-%D0%A3%D0%BA%D0%B0%D0%B7/872/2014-13.11.2014.htm

(Джерело: Президент України)

ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ (СТИСЛИЙ ВИКЛАД)

Посилання:

Посилання: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights>

(Джерело: Рада Європи)

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВА ДИТИНИ (СТИСЛИЙ ВИКЛАД)

Посилання:

[Посилання: https://www.coe.int/uk/web/compass/convention-on-the-rights-of-the-child](https://www.coe.int/uk/web/compass/convention-on-the-rights-of-the-child)

(Джерело: Рада Європи)

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ, РОЗДІЛ II

Посилання:

Посилання: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>

(Джерело: Конституція України)

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРО ДИСКРИМІНАЦІЮ, 2017 РІК

Посилання на файл:

[doslidy-dod-5.pdf](#)

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: Що українці знають і думають про права людини: загальнонаціональне дослідження)

Додаток 5

Дослідження про дискримінацію, 2017 рік

Ознайомтеся з даними «Топ-10 ознак, за якими найчастіше дискримінують людей в Україні» (дані у відсотках).

- Які висновки можна зробити за результатами дослідження?

Вік	37,4
Інвалідність	37,7
Майновий стан	24,4
Сексуальна орієнтація	21,0
Стать	20,4
Стан здоров'я	20,3
Політичні погляди	19,9
Національність	14,8
Релігійні погляди	12,2
Статус вимушених переселенців	11,8

*Джерело: Що українці знають і думають про права людини: загальнонаціональне дослідження/[І. Бекешкіна, Т. Печончик, В. Яворський та ін.]; за заг.ред. Т. Печончик. Київ, 2017. 308 с.